

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of International Social
Research Cilt: 14 Sayı: 78 Temmuz 2021 & Volume: 14 Issue: 78 July 2021
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

TÜRKİYEDE YAŞLI NÜFUSUN MEKÂNSAL DEĞİŞİMİ (2007-2020)

THE SPATIAL CHANGE OF THE ELDERLY POPULATION IN TURKEY (2007-2020)

Çiğdem ÜNAL*

Öz

Yaşlılık yaşam sürecinin kaçınılmaz bir parçası olup, kronolojik yaşlanmanın yanında; biyolojik ve psikolojik yeti kayıplarıdır. Ortalama insan ömrünün artmasıyla birlikte, yaşlılık daha uzun bir süreç olarak görülmekte ve hatta 65 yaş üzeri nüfus kendi içerisinde de belirli yaş dönemleriyle ifade edilmektedir. Demografik dönüşüm veya küresel yaşlanma tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de nüfusun yaş yapısında bir değişime neden olmaktadır. Türkiye’de yaşlı nüfusun toplam nüfus payı içerisinde hızla artması yanında; bölgeler arasında önemli mekânsal değişimlerin de olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın amacı yaşlı nüfusun 2007-2020 yılları arasında nasıl bir mekânsal değişime uğradığını ortaya koymaktır. Araştırmanın verileri TÜİK’in adrese dayalı kayıt sisteminden çıkarılmış ve hesaplanmıştır. Bu araştırma sonucunda 65 yaş üstü nüfusun en fazla Akdeniz ve Doğu Karadeniz; en düşük Güneydoğu ve Ortadoğu Bölgelerinde olduğu tespit edilmiştir. 65-74 yaş grubunda ve 85 yaş üzerinde yer alan nüfusun bölgelerin çoğunluğunda bir artış eğilimi içerisinde oldukları görülmüştür. Buna karşılık 75-84 yaş aralığında ise bir azalış eğilimi vardır. Yaşlı nüfusun yüzdelik değişiminin en yüksek Akdeniz Bölgesinde, en düşük Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: yaşlı nüfus, bölgesel dağılım, kadın, erkek, yüzdelik değişim.

Abstract

Old age is an inevitable part of life process; together with chronologic aging, it is the loss of biological and psychological abilities. With the increase in the average human life span, old age is seen to be a longer process and even the population over the age of 65 is expressed with certain age groups within itself. The demographic transformation or global aging causes a change in the age structure of the population in our country as well as the whole world. Along with the increase of the share of elderly population in the total population of Turkey, it is observed that there are also important spatial changes among the regions. The purpose of this research is to reveal the spatial change of the elderly population between 2007-2020. The data of the research has been extracted from the address-based registration system of Turkish Statistical Institute and analyzed. As a result of this research, it is established that the population of over the age of 65 is mostly present in the Mediterranean and East Black Sea Region, and the least present in Southeast and Middle East regions. It has been observed that the population in the 65-74 age group and over the age of 85 is in an increasing trend in most of the regions. On the other hand, there is a decreasing trend in the 75-84 age range. It has been determined that the percentage change of the elderly population is highest in the Mediterranean Region and the lowest in the Northeastern Anatolia Region.

Keywords: Elderly Population, Regional Distribution, Female, Male, Percentage Change.

* Çelebi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Coğrafya Bölümü. Türkiye, e-posta: cigdem.unal@ikc.edu.tr

1. GİRİŞ

Yaşlı nüfus tanımıyla ilgili tüm dünya ülkeleri tarafından benimsenmiş bir görüş birliği yoktur. Dünya Bankası ve OECD, 65 yaş ve üstünü yaşlı nüfus olarak kabul ederken; BM ve Dünya Sağlık Örgütü 60 yaş ve üzerini yaşlı nüfus olarak kabul etmekte ve istatistiklerini de buna göre yayınlamaktadırlar. Yaşlılık bugün gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde konuşulmakta ve tartışılmaktadır. Hatta bu yaş grubuyla ilgili araştırma yapan yeni alt disiplinler ortaya çıkmıştır. Gerontoloji ve Geriatri bunlardan ikisini oluşturur. Yaşlanmayı biyolojik, sosyolojik, ekonomik ve çevresel yönleri ile inceleyen bilim dalına "Gerontoloji / Yaşlı bilimi" denir. Geriatri ise yaşlıların sağlık sorunları, hastalıkları araştıran, sosyal ve fonksiyonel yaşamları, yaşam kaliteleri ile koruyucu sağlık uygulamalarını geliştiren bilim dalıdır.

Ortalama insan ömrünün artmasıyla birlikte, yaşlılık artık uzun bir süreç olarak görülmekte ve hatta 65 yaş üzeri nüfus kendi içerisinde de belirli yaş dönemleriyle ifade edilmektedir; 65-74 yaş arası "geç yetişkinlik", 75-84 arası "yaşlılık" ve 85 yaş üzeri ise ileri yaşlılık olarak tanımlanmaktadır. 2017 yılında Dünya Sağlık Örgütü yapmış olduğu açıklamada 66-79 yaş arasını "orta yaş, 80-99 yaş arasını "yaşlı nüfus" olarak nitelendirilmesi gerektiğini açıklamıştır. 100 yaşını aşmış kimseler için "asırlık" (centenarian) ve 110 yaşını aşmış kimseler için de "süper asırlık (super centenarian) terimleri kullanılmaktadır (Bilir, 2018, 16). Türkiye, geçirdiği demografik sürece bağlı olarak nüfusunun hem niteliksel hem de niceliksel özellikleri sürekli bir değişim içerisinde. 1935 yılında ülkede 65 yaş ve üzeri nüfusun payı %3,9, iken 1965 yılında %4 olmuştur. Bu 30 yıllık süre içerisinde yaşlı nüfusun payı yok denecek kadar bir artış göstermiştir. Bu oran 1980 yılında 4,7, 2000 yılında 5,7 ve 2020 yılında 9,5 olarak tespit edilmiştir (tüik.gov.tr).

Demografik dönüşüm veya küresel yaşlanma süreci tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de nüfusun yaş yapısında bir değişime neden olmaktadır. Bütün bu değişimin altında doğurganlık ve ölüm hızındaki azalmanın yanında sağlık alanında kaydedilen gelişmeler, yaşam standardının, refah düzeyinin ve doğuştan beklenen yaşam süresinin artması gibi nedenler bulunmaktadır. Türkiye'de yaşlı nüfusun toplam nüfus payı içerisinde hızla artması yanında; bölgeler arasında önemli mekânsal değişimlerin de olduğu görülmektedir. Ortalama insan ömrünün yükselmesi yanında şüphesiz bu mekânsal farklılıklarda ortaya çıkan sebeplerin başında "yaşlı göçünün toplam göçler içindeki payının artması" gelmektedir. Nitekim Koç ve Saraç'ın 2018 yılında yapmış oldukları araştırmada; Türkiye'de 2009-2016 yılları arasında yaşlı göçünün hem toplam göçler içindeki payı; hem de 1,000 nüfusa düşen göç sayıları anlamında arttığını göstermektedir. Oransal olarak bakıldığında, yaşlı göçünün toplam göçler içindeki payının aynı dönemde yüzde 3,1'den yüzde 4,2'ye; 1,000 yaşlıya düşen göç sayısının ise 14'ten 18'e yükseldiği tespit edilmiştir (Koç ve Saraç, 2018, 32).

Türkiye'de son yıllarda yaşlı nüfus üzerine yapılan araştırmaları incelediğimizde, genellikle, yaşlılık ve demografik değişim (Tekin ve Kara 2018, Uyanık ve Başyigit 2018) , yaşlı nüfusun sorunları (Çuhadar ve Lordoğlu 2016, Karacan 2017, Günaydın 2018), yaşlı yoksulluğu (Karadeniz ve Öztepe 2013, Ak ve Közleme 2017) gibi konuları kapsadıkları görülmektedir. TÜİK son dönemlerde yaşlı nüfus oranını, sayısını, yaşlı yoksulluk oranlarını ve iller bazında dağılımına ilişkin bilgiler yayınlamaktadır. Ancak bölgesel bazda yaşlı nüfus oranını ve değişimini gösteren bilgilere yer vermemektedir. Bu konuda yayınlanmış araştırmaların sayısı da yok denecek kadar azdır. Oysa coğrafi çalışmaların en önemli amaçlarından birisi de olguların mekânsal analizidir. Bu araştırmanın amacı 2007-2020 yılları arasında yaşlı nüfusun sayısı ve oranlarında Düzey 1 Bölgeleri bazında nasıl bir değişim yaşanmıştır? Ve bu süreçte yaşlı nüfus bölge içerisinde nasıl bir yüzdellik değişim göstermektedir? Bölgeler arasında nasıl bir farklılık vardır? Gibi sorulara cevap vermektir. Bunun için TÜİK yayınlamış olduğu "yaş gruplarına göre nüfus" istatistiklerinden yararlanılmıştır. Bu istatistiklerden 65 yaş ve üzeri nüfusun Düzey 1 Bölgeleri bazında sayıları çıkarılmış, belirlenen yaş aralığı ve cinsiyete göre hesaplanmış ve toplam nüfus içerisindeki payları verilmiştir. Bugün dünyanın birçok gelişmiş bölgesinde yaşlanmayla ilgili her türlü sorun masaya yatırılmakta, bu nüfus grubunun sosyoekonomik sorunlarına çözümler aranmaktadır. Türkiye'de de son yıllarda bu amaçla Devlet tarafından bazı hukuki düzenlemeler yapılmış ve politikalar oluşturulmuş (ASPB, 2013) ve yaşlı nüfusla ilgili yapılan araştırmalar desteklenmiştir. Bölgeler bazında bir dağılımı ve değişimi ortaya koyacak olan bu araştırmanın, bu yönüyle literatürde bir boşluğu dolduracağı kanaatindeyim.

BULGULAR

1. Düzey 1. Bölgelerinde Yaşlı Nüfusun Sayısı ve Oranları

Türkiye'nin bütün bölgelerinde yaşlı nüfus sayısı ve oranları her yıl artış göstermektedir. Bu artış bazı bölgelerde daha yüksek bazılarında ise daha azdır. 2007 yılında en az yaşlı nüfus oranı %4,6 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesindedir, bunun on üç yıllık süreçte değişmediğini 2020 yılına gelindiğinde yine en az yaşlı nüfusun (5,1) aynı bölgede olduğu tespit edilmiştir. Doğu Karadeniz 2007 yılında yaşlı nüfus oranının en yüksek olduğu (10,5) bölge iken, 2020 yılında %14,8 ile Batı Karadeniz'in en yüksek paya ulaştığı görülmektedir. Doğu Karadeniz, Batı Marmara, Ege, Akdeniz, Orta Anadolu bölgeleri yaşlı nüfus oranlarının 2020 yılında %10'un üzerine çıktığı diğer bölgelerdir.

Düzey 1	Toplam Nüfus	65 yaş üstü	%	Toplam Nüfus	65 yaş üstü	%	Toplam Nüfus	65 yaş üstü	%
2007			2015			2020			
TR1	12 573 836	740 382	5,9	14 657 434	911 619	6,2	15 462 452	1 137 608	7,3
TR2	3 052 555	313 652	10,3	3 387 449	403 702	11,9	3 632 398	494 670	13,6
TR3	9 299 322	720 401	7,7	10 138 132	1 070 351	10,5	10 689 115	1 355 371	12,7
TR4	6 417 153	444 699	6,9	7 499 352	648 811	8,6	8 235 816	809 936	9,8
TR5	6 651 878	486 779	7,3	7 643 315	613 044	8,0	8 168 261	766 521	9,4
TR6	8 906 427	563 892	6,3	10 039 939	771 577	7,7	10 759 218	1 193 356	11,9
TR7	3 776 927	289 244	7,7	3 894 341	380 625	9,8	4 088 228	453 469	11,1
TR8	4 477 457	445 744	9,9	4 502 525	572 739	12,7	4 638 622	688 573	14,8
TR9	2 488 652	260 855	10,5	2 572 850	350 826	13,6	2 677 584	390 411	14,6
TRA	2 212 759	137 146	6,2	2 195 359	165 778	7,5	2 192 243	187 210	8,5
TRB	3 558 432	184 898	5,2	3 824 817	232 564	6,1	3 951 294	279 972	7,1
TRC	7 170 849	312 636	4,3	8 385 540	390 555	4,6	9 118 921	467 740	5,1

Tablo 1: Düzey 1 Bölgelerinde Yaşlı Nüfus ve Toplam Nüfus İçerisindeki Payları (%) (Kaynak: TÜİK.gov.tr. ADNKS verileri)

Yaşlı nüfusun en az olduğu Güneydoğu Anadolu Bölgesini Ortadoğu Anadolu, İstanbul ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgeleri takip etmektedir. Bu dört bölge 2007 yılında da yine en düşük yaşlı nüfus paylarının olduğu bölgelerdir. 2007 ve 2020 yılları karşılaştırıldığında sıralamada bazı değişimler olduğu göze çarpar. Örneğin Doğu Karadeniz'in birinci sıradan ikinci sıraya gerilemiş, Batı Karadeniz'in üçüncü sıradan birinci sıraya yükselmiş, yedinci sırada yer alan Akdeniz Bölgesi 2020 yılında beşinci sıraya yükselmiştir. Görüldüğü üzere son dörtte yer alanların sırası değişmezken diğer bölgelerin sıralamalarında bazı değişikliklerin olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1).

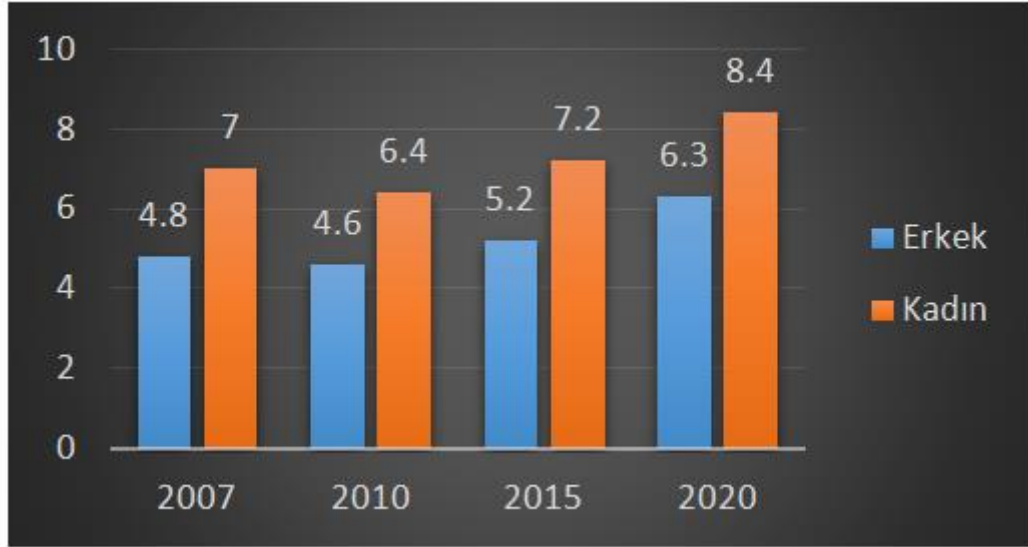
1.1 İstanbul Bölgesi (TR1)

İstanbul Bölgesinde 2007 yılında 65 yaş üzerinde 6 291 763 erkek, 6 282 073 kadın nüfus ve toplamda 12 573 836 kişi bulunmaktadır. Bu tarihte erkek nüfus sayısı kadın nüfusun biraz üzerindedir, erkek nüfusun toplam erkek nüfus içerisindeki payı %4,8 iken, kadın nüfusun kendi grubu içerisindeki payı %7'yle daha yüksektir (Tablo 2).

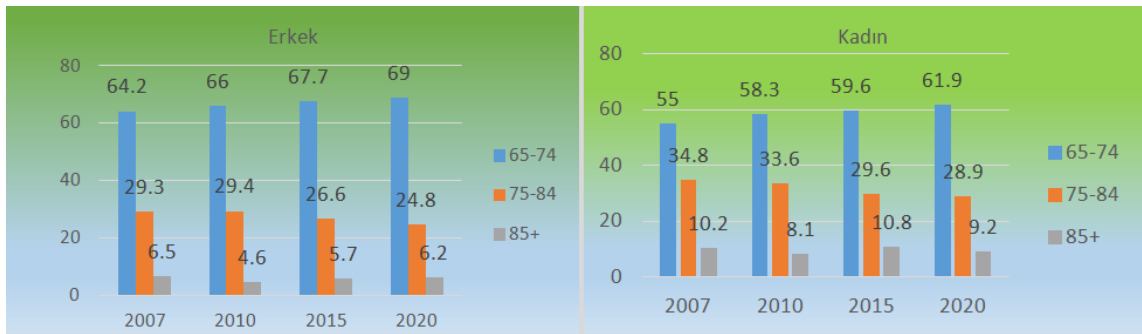
TR1 İstanbul	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	335 602	402 973	120 936	183 042	29 947	65 110	7 750 836	6,3	7 711 616	8,4
2015	261 315	313 122	102 885	158 556	21 777	53 964	7 360 499	5,2	7 296 935	7,2
2010	204 074	248 122	91 216	143 124	14 451	34 431	6 655 094	4,6	6 600 591	6,4
2007	192 234	242 448	87 886	153 670	19 428	44 716	6 291 763	4,8	6 282 073	7,0

Tablo 2: İstanbul Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı(Kaynak: tüik.gov.tr. ADNKS verileri)

Şekil 1: İstanbul Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı.

İstanbul'da 2007'den 2010 yılına gelindiğinde hem kadın hem de erkek yaşlı nüfus paylarının azaldığı ve 2015 yılında ise biraz arttığı görülmektedir. 2020 yılında da artış devam etmiş ve erkek nüfus oranı %5,2'den 6,3'e, kadın nüfus oranı ise 7,2'lerden 8,4'e yükselmiştir.

Şekil 2: İstanbul Bölgesinde erkek ve kadın nüfus oranlarının belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

Yaşlı nüfusun yaş gruplarına dağılımı dikkate alındığında en yüksek rakamların hem erkek hem de kadın nüfus içerisinde 65-74 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu da olması gereken bir durumdur, burada dikkati çeken nokta şudur; kadın nüfus sayısı hep erkek nüfustan yüksektir, ancak iki cinsiyet arasındaki fark yaş yükseldikçe kadın nüfus lehine bir artış göstermiştir. Örneğin 2020 yılında 65-74 yaş grubunda erkek nüfus 335 602 ve toplam yaşlı nüfus içerisindeki oranı %69'dur aynı yılda kadın nüfus 402 973 kişi ve yaşlı kadın nüfus içerisindeki oranı 61,9 olarak hesaplanmıştır. Bölgede 65-74 yaş grubu oranlarında yıllar itibarıyla nispi bir artış görülürken; 75-84 yaş grubu paylarında bir azalış vardır. 2007 yılında %29,3 olan bu oran 2020 yılında 24,8'e gerilemiştir. Ancak 85 ve yaş üzeri nüfus oranlarının arttığı düşünüldüğünde, bu grubun lehine olan bir azalıştan söz edilebilir. Ancak yıllar itibarıyla dikkate aldığımızda 85 yaş üzeri nüfus paylarındaki değişiminin hem kadın hem de erkek nüfusta pek istikrarlı olmadığı görülür (Şekil 2).

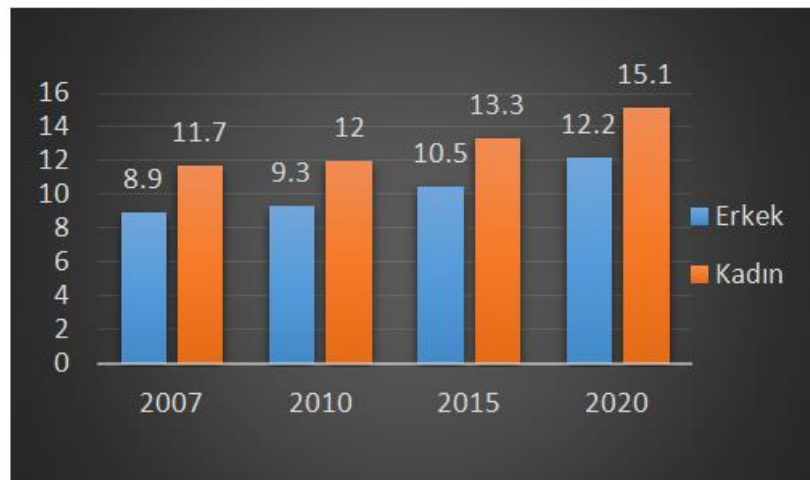
1.2. Batı Marmara Bölgesi (TR2)

Batı Marmara Bölgesinde de her yaş grubunda kadın nüfusun erkek nüfustan hep daha yüksek olduğu görülmektedir. İlgili tablolarda nüfus verileri net biçimde ortaya konulduğu ve rakam kargaşasına yol açmamak için metinde bu verileri tek tek açıklamak istemedik. Tablo 3 ve şekil 2'de görüldüğü gibi erkek ve kadın nüfusun kendi grupları içerisindeki payları hep artmıştır.

TR2 Batı Marmara	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	148 864	163 526	60 204	81 012	14 742	26 323	1 833 833	12,2	1 798 565	15,1
2015	114 437	127 624	55 011	74 916	11 463	20 251	1 715 544	10,5	1 671 905	13,3
2010	93 264	106 979	48 726	67 480	7 422	12 813	1 604 957	9,3	1 559 091	12,0
2007	88 637	103 300	44 192	62 160	5 472	9 891	1 554 635	8,9	1 497 920	11,7

Tablo 3: Batı Marmara Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı (Kaynak: TÜİK.gov.tr. ADNKS verileri).

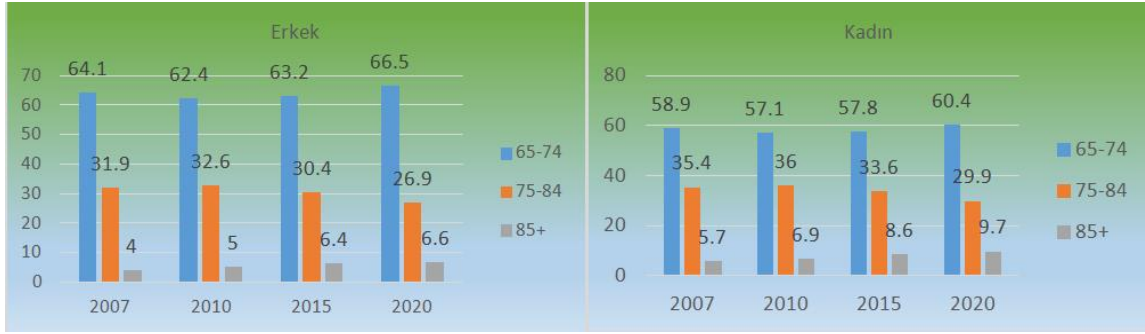
Bölgede 65-74 grubunda yer alan erkek nüfus 2007 yılında 88 637 kişi iken; 2020 yılında 148 864 kişiye yükselmiştir. Kadın nüfus ise 103 300'den 163 526 kişiye çıkmıştır. 75-84 arasında yer alan erkek nüfus 44 192'den 60 204'e, kadın nüfus ise 62 160'dan 81 012 kişiye çıkmıştır. 85 yaş üzerindeki erkek nüfus 5 472 iken 2020 yılında yaklaşık iki buçuk katı oranında bir artışla 14 724 kişi olmuştur. Kadın nüfus 9 891 kişiden 26 323 kişiye yükselmiş ve yaklaşık üç katı oranında bir artış sergilemiştir. Her iki cinsiyet grubunda da artış oranları en fazla 85 yaş ve üzerinde gerçekleşmiştir.

Şekil 3: Batı Marmara Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı.

Batı Marmara Bölgesinde 65 yaş üstü erkek nüfusun 2007 yılında oranı %8,9, 2010 yılında 9,3, 2015 yılında 10,5 ve 2020 yılında 12,2'dir. Kadın nüfusun oranları 2007 yılında 11,7, 2010 yılında 12, 2015 yılında 13,3 ve 2020 yılında 15,1 olup erkek nüfusta olduğu gibi sürekli artış göstermiştir (Şekil 3).

Şekil 4: Batı Marmara Bölgesinde erkek ve kadın nüfusun belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

2007 yılında 65 ve üzeri nüfus erkeklerde 138 301, kadınlarda 175 351 kişidir. Bu grup içerisinde geç yetişkinlik olarak adlandırılan 65-74 yaş arası erkeklerin oranı %64,1, kadınların oranı ise %58,9 civarındadır. Yaşlılık olarak adlandırılan 75-84 yaş grubundaki oran erkeklerde %31,9, kadınlarda %35,4 olup, ileri yaşlılık (85 ve üzeri) ise %4 ve 5,7 olarak hesaplanmıştır. 2020 yılında ise bu oranlar 65-74 yaş grubunda erkeklerde %66,5 kadınlarda 60,4 civarında, 75-84 yaş grubunda erkeklerde 26,9 kadınlarda 29,9, ileri yaşlılık grubunda ise 6,6 ve 9,7'ye ulaşmıştır. Her iki grupta da 75-84 yaş grubun paylarında yıllar itibariyle bir azalış diğer ikisinde ise artış görülmektedir (Şekil 4).

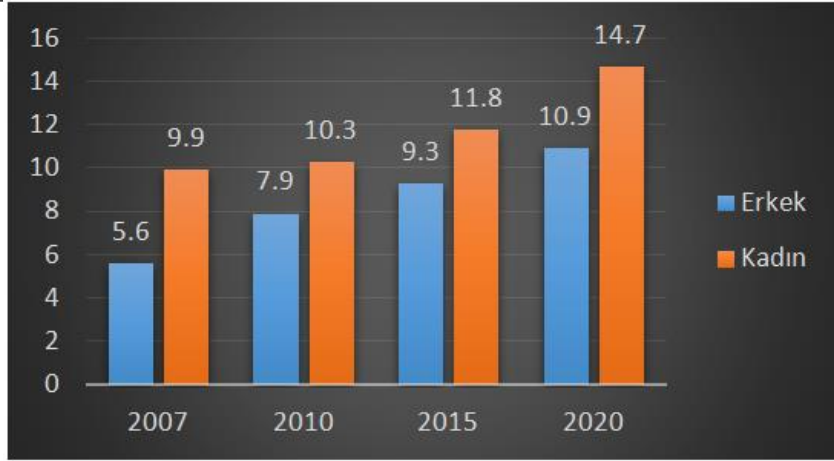
1.3. Ege Bölgesi (TR3)

Ege Bölgesinde 2007 yılı itibariyle 65 yaş üstünde 259 974 erkek, 460 427 kadın nüfus bulunmaktadır. Görüldüğü üzere kadın nüfus neredeyse erkek nüfusun iki katı oranındadır. 2020 yılına gelindiğinde bu farkın biraz kapandığı ve erkek nüfusun 581 279 kişi, kadın nüfusun ise 774 092 kişiye yükseldiği görülür. Ancak on üç yılda kadın nüfus sayısındaki artışın erkek nüfus kadar yüksek olmadığı dikkat çekmektedir.

TR3 Ege	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	387 698	488 146	155 430	214 257	38 151	71 689	5 336 461	10,9	5 352 654	14,7
2015	302 512	345 086	142 134	196 154	27 899	56 566	5 064 755	9,3	5 073 377	11,8
2010	245 555	285 121	122 836	176 550	17 896	34 594	4 893 448	7,9	4 800 146	10,3
2007	139 264	272 645	107 704	161 557	13 006	26 225	4 669 271	5,6	4 630 051	9,9

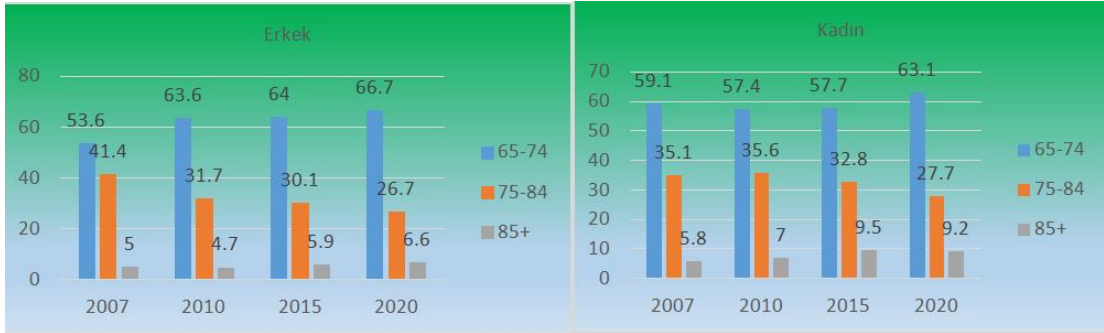
Tablo 4: Ege Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı Kaynak: TÜİK.gov.tr. ADNKS verileri.

Ege Bölgesinde erkek ve kadın nüfusun belirli yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde 2007 yılında erkek 65-74 ve 75-84 yaş grupları arasında kişi sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Nitekim 2007 yılında 65-74 erkek yaş grubunda 139 264 kişi bulunurken, 75-84 yaş grubundaki kişi sayısı 107 704'dür (tablo 4, şekil 6). İki yaş grubu arasındaki fark sadece 31 560 kişidir. 85 yaş ve üzerinde erkek nüfusta yaşayan kişi sayısı ise sadece 13 006'dır. 2020 yılında yine erkek nüfusun oranlarına baktığımızda, 65-74 yaş arasında 387 698, 75-84 yaş arasında 155 430, 85 yaş ve üzerinde 38 151 kişi bulunmaktadır. 65-74 ve 74-84 yaşa grubu arasındaki fark artarak 232 bin kişinin üzerine çıkmıştır. Kadın nüfusu değerlendirdiğimizde 2020 yılında 65-74 yaş grubunda 488 146, 75-84 yaş grubunda 214 257 kişi vardır. Her iki grup arasındaki fark 278 binin üzerindedir. Yine 2020 yılında 85 ve üzeri kadın nüfus (71 689), erkek nüfusun neredeyse iki katı büyüklüğüne sahiptir.

Şekil 5: Ege Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı.

Hesaplanan dönemler arasında kadın ve erkek nüfus oranlarının toplam nüfusları içerisindeki payları değerlendirildiğinde, Bölgede erkek nüfus en büyük artışı 2007-2010 döneminde göstermiştir. 2007 yılında %5,6 olan 65 yaş üstü erkek nüfusun oranı 2010 yılında 7,9'a yükselmiştir. 2015 yılında 9,3, 2020 yılında ise 10,9'a yükselmiştir. Kadın nüfusun payı ise 2007 yılında 9,9, 2010 yılında 10,3, 2015 yılında 11,8 ve 2020 yılında 14,7'dir.

Şekil 6: Ege Bölgesinde erkek ve kadın nüfusun belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

Bölgede erkek nüfusun belirli yaş gruplarına dağılımı incelendiğinde, geç yetişkinlik olarak adlandırılan 65-74 yaş grubunun payının yıllar itibariyle arttığı ve 2007 yılında %53,6 oranının 2020 yılında 66,7'ye yükseldiği görülür. Aynı şekilde ileri yaşlılık olan 85 ve üzeri nüfus payında bir artış olup %5'lerden 6,6'ya yükselmiştir. Geç yetişkin kadın nüfus oranı %59,1'den 2020 yılında 63,1'e; 85 yaş üzeri nüfusun payı ise 5,8'lerden 9,2'ye çıkmıştır. Her iki grubun 75-84 yaş grubunda ise azalışlar görülür (Şekil 6).

1.4. Doğu Marmara Bölgesi (TR4)

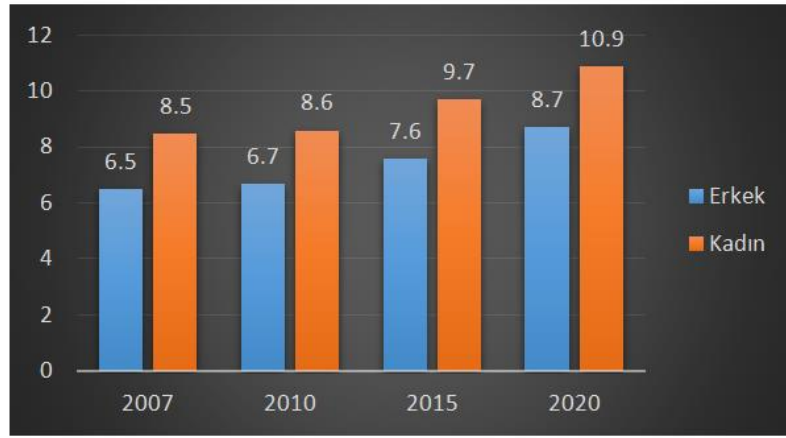
Doğu Marmara Bölgesinde 2020 yılında toplam erkek nüfus 4 130 337, kadın nüfus ise 4 105 479 kişi olarak hesaplanmıştır. Bölgenin toplam nüfusu 8 235 816 kişi olup 65 yaş üzeri nüfusun toplam nüfustaki payı %9,8 olarak belirlenmişti (Tablo 1). Yaşlı nüfusun cinsiyete göre dağılımlarını incelediğimizde yine her yaş grubunda kadın nüfuslarının erkek nüfuslarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bölgede 2007 yılında 140 106 olan erkek sayısı 2010 yılında 245 69'a yükselmiştir. Kadın nüfus ise 164 474'den 277 854'e ulaşmıştır. 2020 yılında 75-84 yaş grubunda 93 792 erkek, 130 600 kadın, 85 ve üzeri yaşlarda ise 21 871 erkek ve 40 140 kadın nüfus bulunmaktadır.

TR4	65-74	75-84	85 ve üzeri	Toplam erkek	Toplam kadın
-----	-------	-------	-------------	--------------	--------------

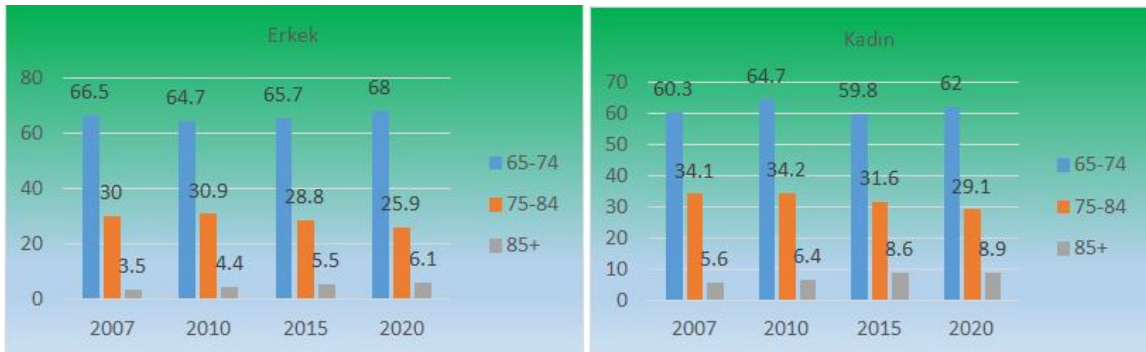
Doğu Marmara							nüfus ve 65 yaş üstü oranı		nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	245 679	277 854	93 792	130 600	21 871	40 140	4 130 337	8,7	4 105 479	10,9
2015	188 544	216 188	82 623	114 311	15 929	31 216	3 767 169	7,6	3 732 183	9,7
2010	150 247	175 070	71 720	100 800	10 053	18 782	3 435 576	6,7	3 406 031	8,6
2007	140 106	164 474	63 144	93 064	7 334	14 596	3 217 110	6,5	3 200 043	8,5

Tablo 5: Doğu Marmara Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı (Kaynak: tüik.gov.tr. ADNKS verileri)

Şekil 7: Doğu Marmara Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı.

65 yaş üstü erkek ve kadın nüfuslarının toplam nüfusları içerisindeki oranlarını gösteren şekil 7 incelendiğinde 2007 yılında erkek nüfus içerisinde payı %6,5 olan yaşlı erkek nüfusun oranı 2010 yılında 6,7, 2015 yılında 7,6 ve 2020 yılında 8,7 olarak hesaplanmıştır. Kadın nüfusun oranları ise 2007 yılında %8,5, 2010'da 8,6, 2015 yılında 9,7 ve 2020 yılında 10,9'a ulaşmıştır (Tablo 5).

Şekil 8: Doğu Marmara Bölgesinde erkek ve kadın nüfus oranlarının belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

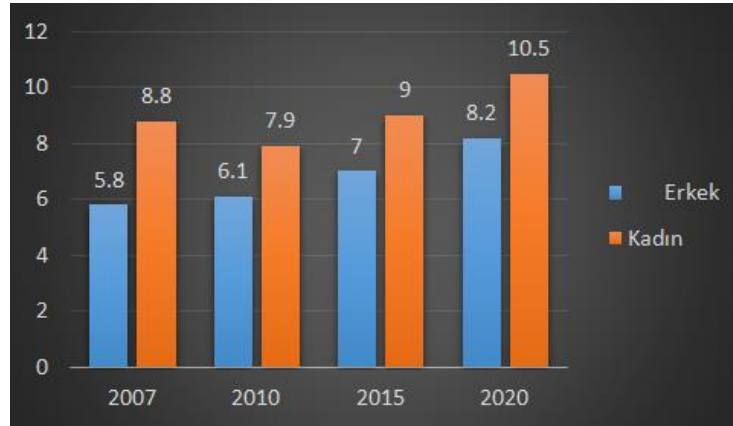
Şekil 8’de Doğu Marmara bölgesindeki yaşlı erkek ve kadın nüfuslarının, belirli yaş gruplarına göre yıllar itibariyle dağılımlarında görülen değişiklikler verilmiştir. Bu yaş gruplarının oranlarını kendi içerlerinde değerlendirdiğimizde; 2007 yılında 65-74 yaşları kapsayan erkek nüfusun payı %66,5, 2020 yılında ise %68 olmuştur. 75-84 arası erkek nüfusun yaşlı erkek nüfusu içerisindeki payı %30’lardan, %26’lara gerilerken; 85 ve üzeri nüfusun payı 3,5’lerden 6,1’e yükselmiştir. Ancak kadın nüfus ile kıyasladığımızda, 85 yaş (8,9) üzeri ve 75-84 yaş arası nüfusun oranları kadın (29,1) nüfustan daha düşük, 65-74 arası nüfusun oranı ise daha yüksektir (Şekil 8).

1.5. Batı Anadolu (TR5)

Batı Anadolu Bölgesinin 2007 yılında toplam nüfusu 6 651 887 iken, 2020 yılında 7 018 194 kişiye yükselmiştir. Tablo 6 incelendiğinde nüfusla birlikte yaşlı nüfus miktarlarının da arttığı görülmektedir. Daha önce bahsedilen bölgelerde olduğu gibi burada da yaş grupları itibariyle kadın nüfus sayısı hep erkek nüfustan daha yüksektir. 2007 yılında 65-74 yaş grubunda 127 017 erkek nüfusa karşılık, 191 503 kadın nüfus yine; 2020 yılında 227 231 erkek nüfusa karşılık 267 428 kadın nüfus vardır. Bölgede 2020 yılında 85 yaş ve üzerinde yaşayan erkek sayısı 21 242, kadın nüfus ise 39 816 kişidir (Tablo 6).

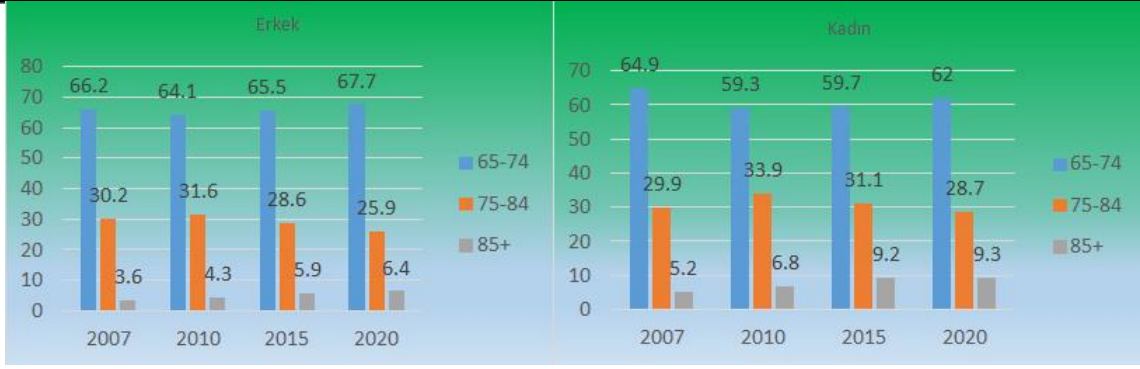
TR5 Batı Anadol u	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	227 231	267 428	86 947	123 857	21 242	39 816	4 052 556	8,2	4 115 705	10,5
2015	173 977	207 703	76 054	108 058	15 363	31 889	3 798 715	7,0	3 844 600	9,0
2010	136 789	166 015	67 420	94 796	9 242	19 039	3 490 815	6,1	3 527 379	7,9
2007	127 017	191 503	57 986	88 139	6 926	15 208	3 305 470	5,8	3 346 417	8,8

Tablo 6: Batı Anadolu Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı(Kaynak: TÜİK.gov.tr. ADNKS verileri).

Şekil 9: Batı Anadolu Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı.

Batı Anadolu Bölgesinde yaşayan 65 yaş ve üzeri nüfusun kendi grupları içerisindeki dağılımları incelendiğinde, hesaplaması yapılan bütün yıllarda kadın nüfus oranlarının daha yüksek paya sahip olduğu görülmektedir. 2007 yılında yaşlı erkek nüfusunun toplam erkek nüfus içerisindeki payı %5,8, kadın nüfusun toplam kadın nüfus içerisindeki payı %8,8’dir. Yıllar itibariyle her iki grupta da artış görülmüş ve 2020 yılında yaşlı erkek oranı %8,2’ye, yaşlı kadın nüfus oranı %10,5’e yükselmiştir.

Şekil 10: Batı Anadolu Bölgesinde erkek ve kadın nüfus oranlarının belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

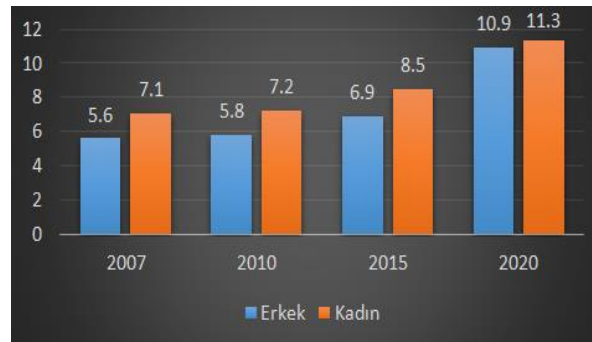
Yaşlı erkek ve kadın nüfusun kendi grupları içerisinde yapılan yaş gruplarına dağılımı incelendiğinde, yine diğer bölgelerde olduğu gibi; 75-84 yaş aralığında bulunan hem erkek hem de kadın nüfus paylarının özellikle 2010'lu yıllardan sonra azaldığı görülür. Ancak geç yetişkinlik ve ileri yaşlılık grubunda yer alan nüfusların ise her ikisinde de giderek arttığı gözlenmektedir. 65-74 arasındaki nüfusun 65 yaş üzeri nüfustaki payı bütün sayım yıllarında daha yüksektir. Yaşlı (75-84) ve ileri yaşlı (85+) olanların ise kadın nüfustaki payları daha yüksektir. Bu fark özellikle 85 yaş ve üzerinde daha belirgindir, 2020 yılında kadınların oranı %9,3 olarak hesaplanırken, erkeklerin oranı ancak %6,4 civarındadır.

1.6. Akdeniz Bölgesi (TR6)

TR6 Akdeniz	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	448 170	405 996	112 782	148 729	28 831	48 848	5 398 319	10,9	5 360 899	11,3
2015	225 824	254 124	102 214	130 755	19 854	38 806	5 040 122	6,9	4 999 817	8,5
2010	175 320	198 751	88 834	114 667	11 335	23 782	4 760 009	5,8	4 663 222	7,2
2007	165 446	186 377	75 633	106 432	9 319	20 685	4 476 694	5,6	4 429 733	7,1

Tablo 7: Akdeniz Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı (Kaynak: TÜİK.gov.tr. ADNKS verileri).

Akdeniz Bölgesinde 2007 yılında toplam 8 906 427 kişi yaşamaktaydı ve bunun %50,2'si erkek, 49,8'i kadın nüfusa aitti. 2020 yıla gelindiğinde bölge nüfusunun 10 759 218'e yükseldiği, erkek (50,17) ve kadın nüfus oranlarının değişmediği görülmektedir. Ancak yaşlı nüfusun hem payı artmış hem de kendi yaş grupları içerisinde değişime uğramıştır. Özellikle 2007 yılında 85 ve üzeri olan kadın nüfusun oranı, aynı yaş grubundaki erkeklerden iki katından daha fazla bir orana sahip iken bu fark 2020 yılında biraz kapanmıştır.

Şekil 11: Akdeniz Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfus dağılımı.

Bölgede 2007 yılında %5,6 olan erkek yaşlı nüfus oranı, 2010 yılında 5,8'e, 2015 yılında 6,9'a, 2020 yılında ise 10,9'a yükselmiştir. Kadın nüfusun payı erkek nüfustan daha yüksek olmasına rağmen, artış oranlarına bakıldığında erkek nüfusa göre daha yavaş yükselmiştir. 2007 yılında %7,1 olan yaşlı nüfusun payı 2020 yılında 11,3 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 12: Akdeniz Bölgesinde erkek ve kadın nüfus oranlarının belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

2007 yılında 65 yaş üstü nüfus içerisinde yer alan 65-74 yaş aralığında erkek nüfus oranı %66,1 kadın nüfus oranı 59,4 olarak hesaplanmıştır. Aynı tarihte 75-84 erkek oranı 30,2, kadın oranı 33,9, 85 ve üzeri erkek nüfus oranı 3,7, kadın nüfus oranı 6,7'dir. 2020 yılında 65-74 yaş aralığındaki erkek nüfus oranının %76'lara, kadın nüfus oranının ise 67,2'ye yükseldiği görülür. Her iki grupta da 75-84 yaş aralığındaki nüfusun oranı azalırken 85 yaş üzerindeki nüfus payının arttığı görülür (Şekil 12).

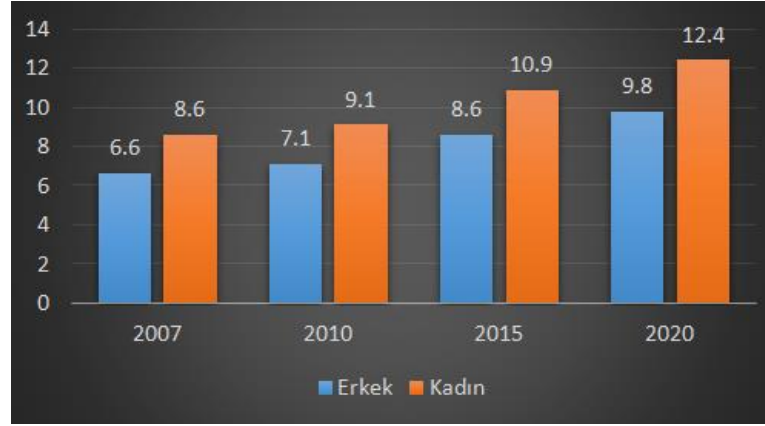
1.7. Orta Anadolu Bölgesi (TR7)

Orta Anadolu Bölgesinde 2020 yılında 2 043 802 erkek nüfusa karşılık 2 044 426 kadın nüfus yaşamaktadır. Erkek ve kadın nüfus arasındaki fark sadece 624 kişi olup kadın nüfusun lehinedir. Yıllar itibariyle aradaki farkın kapandığı görülür, zira 2007 yılında bu fark daha yüksek olup kadın nüfus sayısı 4017 kişi daha fazladır.

TR7 Orta Anadolu	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	133 862	153 755	53 431	76 417	13 310	22 694	2 043 802	9,8	2 044 426	12,4
2015	107 576	128 779	49 905	66 740	8 869	18 756	1 944 061	8,6	1 959 280	10,9
2010	85 516	105 825	47 101	58 988	5 039	11 466	1 929 205	7,1	1 929 062	9,1
2007	82 068	98 316	39 335	55 819	3 993	9 713	1 889 955	6,6	1 893 972	8,6

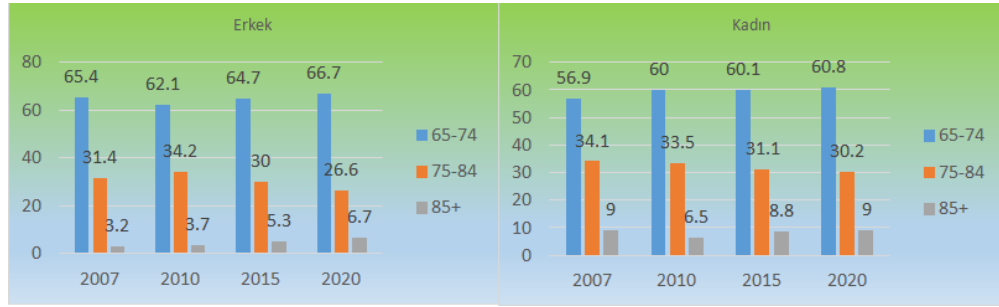
Tablo 8: Orta Anadolu Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı (Kaynak: tüik.gov.tr. ADNKS verileri)

Tablo 8'de görüldüğü üzere 65 yaş ve üzeri nüfus gruplarında da kadın nüfus hep erkek nüfusun üzerinde olmuştur.

Şekil 13: Orta Anadolu Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı.

Şekil 13 incelendiğinde Bölgede en yüksek 65 yaş üstü nüfus oranlarının kadın nüfusa ait olduğu görülür. 2007 yılında toplam kadınlar içerisindeki payı %8,6 olan 65 yaş üstü kadın nüfusun payı 2010 yılında 9,1, 2015 yılında 10,9 ve 2020 yılında 1,4'e yükselmiştir. Onu daha geriden takip etmektedir, 2007 %6,6 olan oran 2020 yılında 9,8'e yükselmiştir.

Şekil 14: Orta Anadolu Bölgesinde erkek ve kadın nüfus oranlarının belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

Orta Anadolu Bölgesinde 2007 yılında 65-74 yaş arası erkek nüfusun payı %65,4, 2010 yılında 62,1, 2015'te 64,7 ve 2020 yılında 66,7 olarak hesaplanmıştır. 65-74 yaşa grubu paylarında yıllar itibariyle bir artış, 75-84 yaş aralığında ise azalış söz konusudur. 2007 yılında %31,4 olan bu grubun payı 2020 yılında 26,6'ya gerilemiştir. 85 yaş ve üzeri nüfusun oranı ise iki katı oranında bir artışla %3,2'lerden 6,7'ye yükselmiştir. Bölgenin kadın nüfusu değerlendirildiğinde 65-74 yaş aralığındaki kadınların oranı erkeklerden hep düşüktür. Ancak 75-84 ve 85 yaş aralığı oranları ise çoğunlukla erkek nüfusun üzerindedir. 85 yaş ve üzeri nüfusu 2020 yılında %9 civarındadır (Şekil 14).

1.8. Batı Karadeniz Bölgesi (TR8)

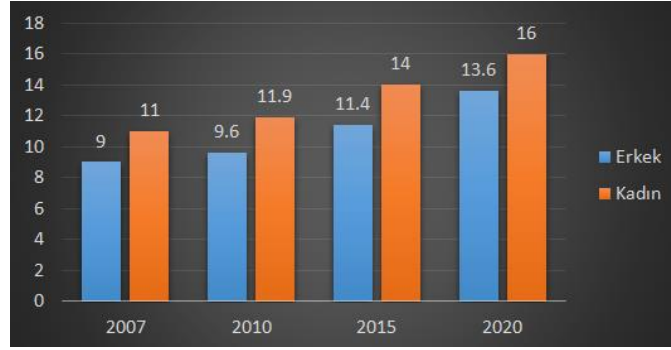
Batı Karadeniz Bölgesinde (Tablo 9) 65 yaş üstü nüfus gruplarının dağılımı incelendiğinde yine her yaş grubunda hem erkek hem kadın nüfus sayısında sürekli bir artış görülmekte olup; kadın nüfus sayıları da daha yüksektir. 65-74 yaş aralığında 2007 yılında 132 binin üzerinde olan erkek sayısı 2020 yılında 198 bini üzerine; kadın nüfus ise 150 binlerden 225 binlere yükselmiştir. 85 yaş ve üzerindeki artışlar daha dikkat çekicidir, örneğin 2007 yılında 5781 olan erkek sayısı 2020 yılında 32 binin üzerine; 12 bin olan kadın sayısı ise 37 binlere yaklaşmıştır. Bu yaş aralığında erkek nüfusta görülen artış daha yüksektir.

TR8 Batı Karadeniz	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%

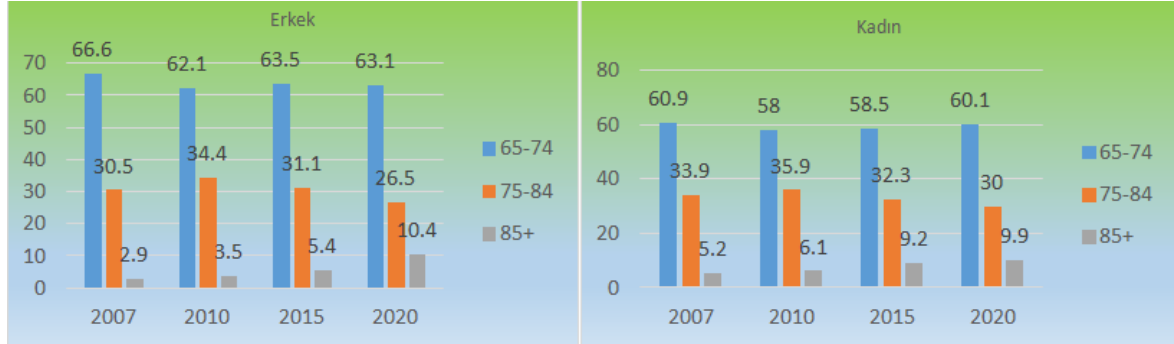
2020	198 277	225 128	83 332	112 501	32 356	36 989	2 306 612	13,6	2 335 010	16,0
2015	161 607	186 383	79 098	102 773	13 739	29 139	2 229 926	11,4	2 272 599	14,0
2010	134 807	156 407	74 778	96 773	7 572	16 294	2 252 355	9,6	2 266 431	11,9
2007	132 456	150 397	60 771	83 553	5 781	12 786	2 215 178	9,0	2 262 279	11,0

Tablo 9: Batı Karadeniz Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı (Kaynak: TÜİK.gov.tr. ADNKS verileri).

Şekil 15: Batı Karadeniz Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı

Bölgede erkek ve kadın nüfusun kendi toplam nüfusları içerisindeki dağılımı incelendiğinde; 2007 yılında 65 yaş üstünde %9 olan erkek nüfusa karşılık %11 kadın nüfus vardır. Bu oranlar 2010 yılında erkeklerde 9,6, kadınlarda 11,9, 2015 yılında erkek nüfusta 11,4, kadın nüfusta 14, 2020 yılında ise erkeklerde 13,6, kadınlarda 16 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 16: Batı Karadeniz Bölgesinde erkek ve kadın nüfus oranlarının belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

Geç yetişkinlik olarak kabul edilen 65-74 yaş grubunda yer alan erkek nüfus oranları değerlendirilmesi yapılan sayım yıllarında hep %60'ın üzerindedir. Kadın nüfusta ise bu oran daha düşük olup sadece 2007 ve 2020 yılların %60'ın çok az üzerine çıkmıştır. Yaşlı olarak adlandırılan 75-84 arasında ise kadın nüfusun oranları erkek nüfustan daha yüksek olup, her iki grupta da genellikle %30'ların üzerindedir. Sadece erkek nüfusunda bu yaş aralığının oranı %26,5'e gerilemiş, buna karşılık 85 yaş grubu oranı neredeyse iki katı bir artışla %10,4'e yükselerek; bu yaş aralığında olan kadın nüfusun önüne geçmiştir. Kadın nüfusun payı ise 2020 yılında %9,9 civarlarındadır.

1.9. Doğu Karadeniz (TR9)

2007 yılında toplam 2 488 652 nüfusa sahip olan Doğu Karadeniz Bölgesinin nüfusu on üç yılda sadece 188 932 artışla 2020 yılında 2 677 584 kişi olmuştur. Dolayısıyla bu dönemde erkek ve kadın nüfuslarda da çok

önemli artışlar görülmez. Yaşlı nüfusun artışı tek başına ele alındığında 2007 yılında yaklaşık 110 bin civarında olan 65 yaş üstü erkek nüfus 2020 yılında yaklaşık 168 bine; 150 bin civarlarında olan kadın nüfus ise yaklaşık 222 bine ulaşmıştır. Yaşlı grubun kendi içerisindeki dağılımı tablo 10'da verilmiştir.

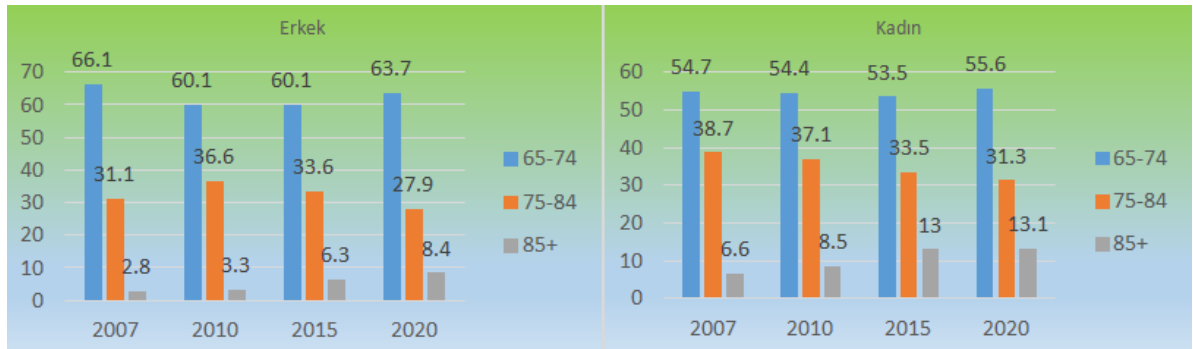
TR9 Doğu Karadeniz	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	107 261	123 439	46 972	69 496	14 256	28 987	1 335 928	12,6	1 346 656	16,5
2015	84 586	102 323	47 353	64 065	8 676	24 868	1 279 739	12,5	1 293 111	14,8
2010	72 160	88 925	43 939	60 705	4 035	13 686	1 246 688	9,6	1 269 479	12,9
2007	72 694	82 633	34 230	58 407	3 004	9 887	1 231 969	8,9	1 256 683	12,0

Tablo 10: Doğu Karadeniz Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı (Kaynak: tüik.gov.tr. ADNKS verileri).

Şekil 17: Doğu Karadeniz Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı.

65 yaş üzeri kadın nüfusun oranı 2007 yılında %12, 2010 yılında 12,5 ve 2020 yılında 16,5'e yükselmiştir. Yaşlı kadın nüfus oranları oldukça yüksek olsa da erkek nüfusun oranları azımsanmayacak derecede yüksektir. 2007 yılında %8,9 olan 65 yaş üstü erkeklerin payı 2020 yılında 12,6'ya ulaşmıştır.

Şekil 18: Doğu Karadeniz Bölgesinde erkek ve kadın nüfus oranlarının belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

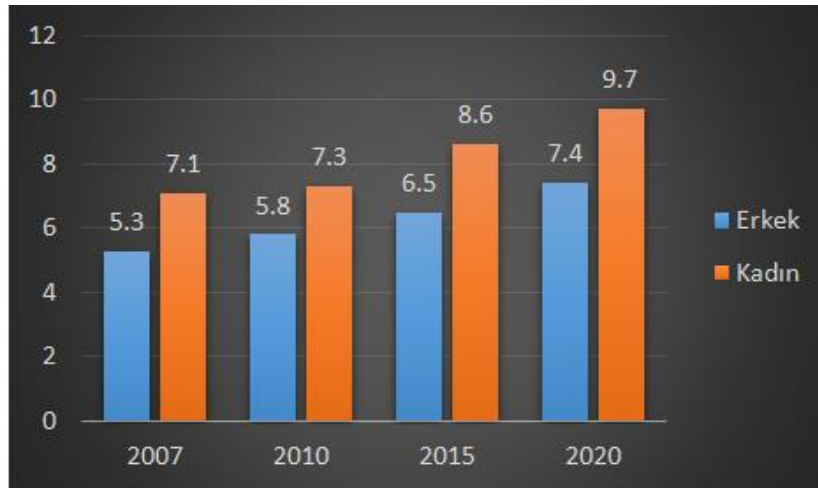
Doğu Karadeniz Bölgesinde 65-74 yaş grubunda erkek nüfusun oranları kadın nüfustan daha yüksektir. 75-84 ve 85 yaş üzerinde ise kadın nüfusun oranları daha yüksektir. Her iki grupta da 65-74 yaş arasındaki dağılımın dönemler itibariyle istikrarsız bir gidişe sahip olduğu görülmektedir. 2007 yılında erkek nüfusta %66,1 olan 65-74 yaş aralığı payı 2020 yılında 63,7'ye gerilemiş, kadınlarda ise %54,7'den 55,6'ya yükselmiştir. 75-84 yaş grubunun payı hem kadın hem de erkeklerde giderek azalmış; 85 yaş üzerindeki nüfusun payı ise yükselmiştir. Erkek nüfusta 2007 yılında bu oran 2,8'den 8,4'e, kadın nüfusta 6,6'dan 13,1'e çıkmıştır.

1.10. Kuzeydoğu Anadolu (TRA)

Kuzeydoğu Anadolu nüfusu azalan tek bölgemizdir. Nitekim 2007 yılında 2 212 759 olan nüfus 2020 yılına gelindiğinde 2 051 6 kişi eksilerek 2 192 243 kişiye gerilemiştir (Tablo 1). İlgili tablo (Tablo 11) incelendiğinde 2010 kadın 75-84 yaş grubu hariç diğer yaş gruplarında nüfusun belirli oranlarda bir artış eğilimi gösterdiği tespit edilmiştir. Bütün yaş gruplarında kadın nüfus erkek nüfustan daha yüksektir.

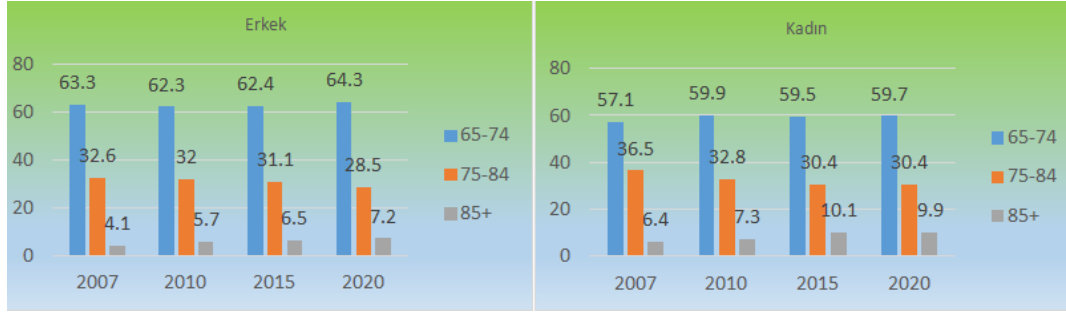
TRA Kuzeydoğu Anadolu	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	53 545	62 145	23 762	31 680	5 900	10 178	1 116 808	7,4	1 075 645	9,7
2015	46 064	54 881	22 896	28 078	4 569	9 290	1 121 779	6,5	1 073 580	8,6
2010	40 593	47 303	20 873	25 861	3 690	5 763	1 125 186	5,8	1 076 920	7,3
2007	38 246	43 822	19 714	28 014	2 420	4 930	1 130 680	5,3	1 082 079	7,1

Tablo 11: Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı(Kaynak: TÜİK.gov.tr. ADNKS verileri).

Şekil 19: Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı.

Diğer bölgelerin hepsinde olduğu gibi Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde de 65 yaş üzeri nüfusta kadın nüfus oranları erkek nüfustan daha yüksektir. Her iki grupta da oranlar belirli bir artış göstermişlerdir. 2007 yılında %5,3 olan erkek nüfusun kendi grubu içerisindeki oranı 2020 yılında 7,4'e, kadın nüfusun oranı ise 7,1'den 9,7'ye yükselmiştir. Bölgenin nüfusu azalırken yaşlı nüfus oranı artmaktadır.

Şekil 20: Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde erkek ve kadın nüfus oranlarının belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

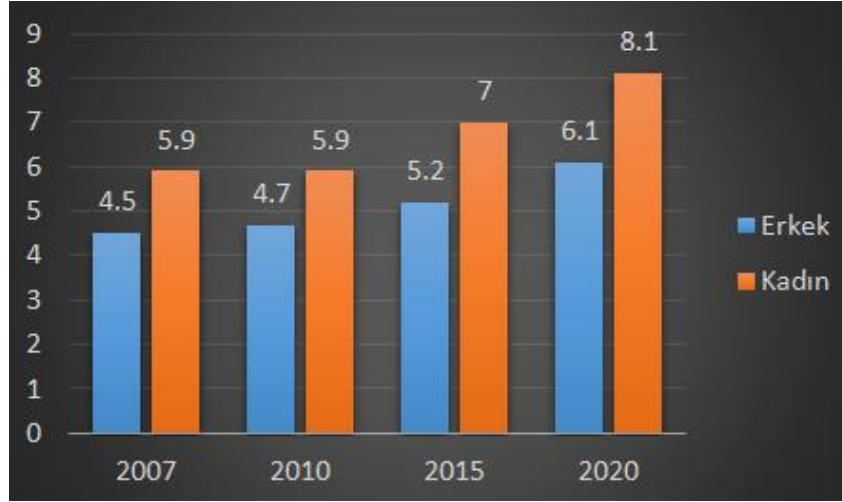
Bölgede 65-74 yaş grubunu oluşturan ve geç yetişkinlik diye adlandırılan yaş aralığındaki erkek nüfusun paylarında yıllar itibariyle büyük bir değişim görülmemiştir. Bu yaş grubunun 2007 %63,3 olan oranı 2020 yılında 64,3 olarak tespit edilmiştir. 75-84 yaş aralığındaki oranlar giderek azalırken, ileri yaşlılık (85 yaş ve üstü) grubunda olanların payları yükselmiş ve 2020 yılında %7,2 olmuştur. Kadın nüfusta da benzer durum hâkimdir, 65-74 yaş aralığı kadın nüfus, aynı yaş aralığındaki erkek nüfusa göre daha düşük paya sahiptir.75-84 yaş grubunun oranı azalırken, 85 yaş üstü nüfusun oranında artış olmuştur.

1.11. Ortadoğu Anadolu Bölgesi (TRB)

Ortadoğu Anadolu Bölgesinde 2007 yılında 52 710 olan 65-74 yaş aralığındaki erkek nüfus sayısı 2020 yılında 80 331 kişiye; 58 574 olan kadın nüfus ise 96 595 kişiye yükselmiştir. 75-84 yaş grubundaki erkek nüfus 24 545 kişiden 33 545, kadın nüfusu ise 36 803'den 44 845'e çıkmıştır. Aynı şekilde 85 üzeri grupta da artışlar vardır, ancak bu grubun nüfus artışları diğerlerine göre daha yüksek seyretmiştir. Erkek nüfus iki katından daha fazla bir artışla 9 binlere yaklaşırken, kadın nüfusta 2020 yılında erkek nüfusun iki katına yakın bir sayıya sahiptir (Tablo 12).

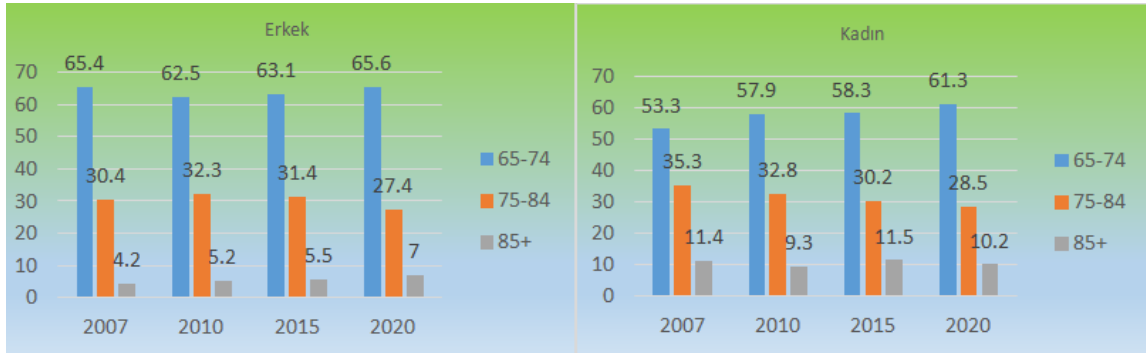
TRB Ortadoğu Anadolu	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	80 331	96 595	33 545	44 845	8 645	16 011	2 006 006	6,1	1 945 288	8,1
2015	64 167	76 417	31 932	39 541	6 069	14 978	1 952 432	5,2	1 872 385	7,0
2010	54 473	62 036	28 207	35 121	4 514	9 910	1 841 078	4,7	1 806 453	5,9
2007	52 710	58 574	24 545	36 803	3 357	8 909	1 804 548	4,5	1 753 884	5,9

Tablo 12: Ortadoğu Anadolu Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı(Kaynak: TÜİK.gov.tr. ADNKS verileri).

Şekil 21: Ortadoğu Anadolu Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı

2007 yılında Bölge nüfusunun içinde 65 yaş üzeri erkek nüfusun payı %4,5, kadın nüfusun payı 5,9 civarındadır. 2020 yılına gelindiğinde erkek nüfusun oranı 6,1'e kadın nüfusun oranı ise 8,1'e yükselmiştir. Kadınların payı her dönem erkeklerden daha yüksektir.

Şekil 22: Ortadoğu Anadolu Bölgesinde erkek ve kadın nüfus oranlarının belirli yaş gruplarına göre dağılımı

Ortadoğu Anadolu Bölgesinde 2007 yılında erkek nüfusun %65,4'ünün 65-74 yaş aralığında, 30,4'ünün 75-84 yaş aralığında, %4,2'sini 85 ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. 2020 yılına gelindiğinde 65-74 yaş grubundakilerinin çok az bir farkla 65,6'ya yükseldiği, 75-84 arasındakilerin 27,4'e gerilediği ve 85 yaş üzerindekiilerinin payının ise %7'lere yükseldiği görülmektedir. Bölgedeki 65 yaş üstü kadın nüfus değerlendirildiğinde 65-74 grubunda yer alanlarının payının erkeklere göre daha az olduğu, ancak kıyaslandığında 2007-2020 arasında daha fazla yükseldiği (%53'ten 61'e) görülmektedir. Her iki grubun 85 yaş üstü nüfusu artmıştır, kadın nüfusun oranı erkeklere göre daha yüksek olsa da dalgalı bir seyir göstermektedir (Şekil 22).

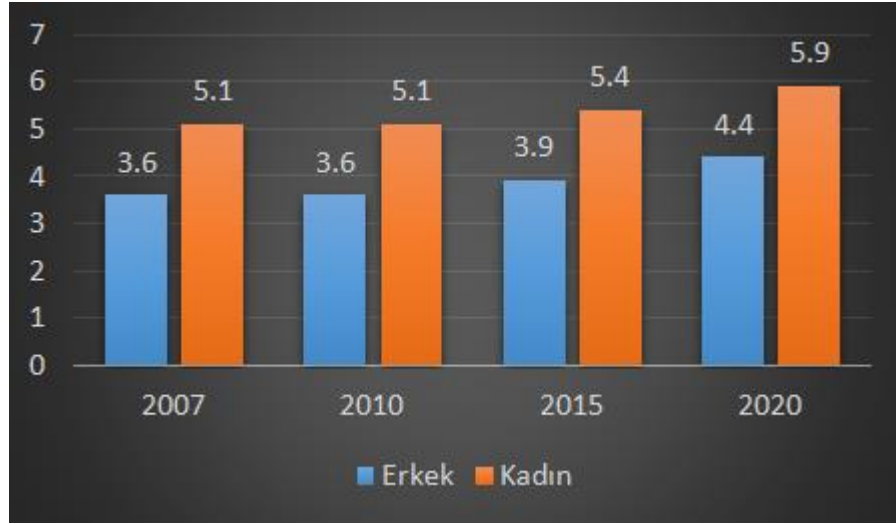
1.12. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (TRC)

Güneydoğu Anadolu Bölgesi, İstanbul, Ege ve Akdeniz bölgelerinden sonra en yüksek nüfusa sahip dördüncü bölgedir (2020 nüfus; 9 118 921). 65 yaş üstü erkek ve kadın nüfusun yaş gruplarına dağılımı incelendiğinde sürekli bir artış gösterdiği ve kadın nüfusun her yaş grubunda daha yüksek bir sayıya sahip olduğu görülmektedir.

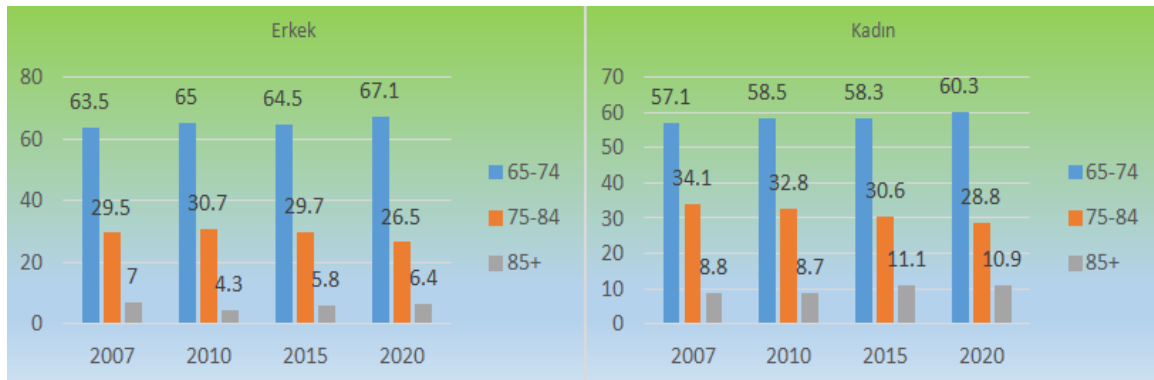
TRC Güneydoğu Anadolu	65-74		75-84		85 ve üzeri		Toplam erkek nüfus ve 65 yaş üstü oranı		Toplam kadın nüfus ve 65 yaş üstü oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	%	Kadın	%
2020	135 090	160 583	53 305	76 671	12 946	29 145	4 607 487	4,4	4 511 434	5,9
2015	106 604	131 313	49 200	68 972	9 324	24 942	4 236 450	3,9	4 149 090	5,4
2010	88 944	105 774	42 500	59 333	5 879	15 615	3 808 771	3,6	3 784 001	5,1
2007	85 902	104 100	38 535	62 010	5 985	16 104	3 596 260	3,6	3 574 589	5,1

Tablo 13: Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Yaşlı Nüfusun Cinsiyete Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı
(Kaynak: tüik.gov.tr. ADNKS verileri).

Şekil 23: Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 65 yaş üstü erkek-kadın nüfusun dağılımı

Şekil 23 incelendiğinde Bölgede 65 yaş üstü nüfusta erkek ve kadın oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. 2007 ve 2010 TÜİK verilerine göre yaptığımız hesaplamalarda hem kadın hem de erkek nüfus oranların aynı çıkması oldukça ilgi çekicidir¹. 2015 yılında %3,9 olan erkek oranı 2020 yılında 4,4'e, kadın oranı ise 3,9'dan 5,9'a yükselmiştir.

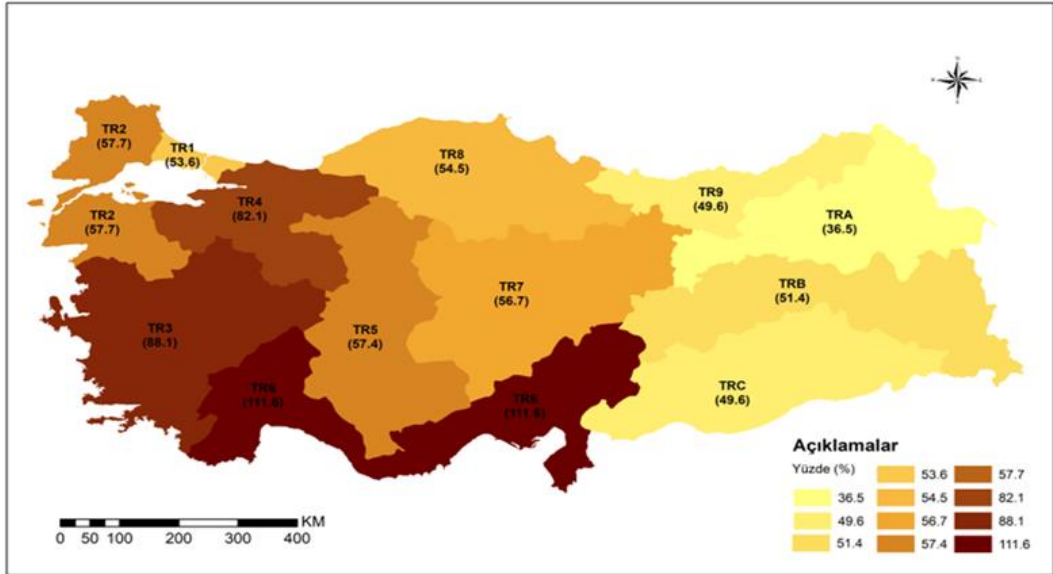
Şekil 24: Güneydoğu Anadolu Bölgesinde erkek ve kadın nüfus oranlarının belirli yaş gruplarına göre dağılımı.

Bölgede 65-74 yaş grubunda yer alan geç yetişkinlik erkek nüfusun payı yıllar itibariyle artış göstermiştir. Aynı yaş grubunun kadın nüfusu incelendiğinde 2007-2010 arasında yükseliş, 2015 yılına gelindiğinde nispi bir gerileme görülmektedir. %58,5'ten 58,3'e gerilemiştir, ancak 2020 yılında bu oran %60'nın üzerine çıkmıştır. Yaşlılık olarak adlandırılan 75-84 yaş aralığında erkek nüfusun payının 2007 yılında %29,5, 2010 yılında 30,7'ye yükseldiği sonraki sayım döneminde 29,7'ye ve 2020 yılında ise 26,5 olduğu görülmektedir. 2007 yılında %7 olarak hesaplanan 85 yaş üzeri nüfusun 2010 yılında 4,3'e gerilemesi ilgi çekicidir. Ancak sonraki dönemlerde istikrarlı bir şekilde ileri yaşlılık grubundakilerin payı artmıştır. Bölgede 65 yaş üstü kadınların yaş grupları içerisindeki dağılımın yıllar itibariyle daha dengeli olduğu görülmektedir. 65-74 yaşa grubunda sürekli bir artış, 75-84 grubunda azalış, 85 üstünde ise yine yükseliş olmakla birlikte 2020 yılında bir önceki sayıma göre oran biraz gerilemiştir.

2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Düzyer 1 Bölgeleri arasında 65 yaş üzerindeki nüfusun 2007 yılından 2020 yılına gelinceye kadar nasıl bir değişime uğradığını ortaya koymak amacıyla yaptığımız bu araştırmada oldukça ilgi çekici sonuçlara ulaşılmıştır. Bu değişimi ortaya koyan şekil 25 incelendiğinde; 2007 ve 2020 yılında her iki dönemde de 65 yaş nüfus oranının en az olduğu bölge Güneydoğu Anadolu (%4,3 ve 5,1) olarak tespit edilmiştir. 2020 yılında 65 yaş üstü nüfusun en yüksek olduğu bölge Batı Karadeniz (14,8) olup onu %14,5 payıyla Doğu Karadeniz Bölgesi takip etmektedir. Doğu Karadeniz 2007 yılında Türkiye'de yaşlı nüfus oranının en yüksek (10,4) olduğu bölgedir, hem arkasından Batı Karadeniz (10) gelmektedir. Batı Marmara %13,6 ve Ege 12,8 ile günümüzde 65 yaş üstü nüfusun en yüksek olarak tespit edildiği üçüncü ve dördüncü sırada yer alan düzey bölgeleridir. Akdeniz ve Orta Anadolu Bölgeleri %11,1 ile bu bölgelerin hemen arkasında yer almışlardır. 2020 yılı itibariyle sırasıyla Doğu Marmara (9,8), Batı Anadolu (9,3), Kuzeydoğu Anadolu (8,5), İstanbul (8,4), Ortadoğu (7,1) Anadolu Düzyer 1 bölgeleri en düşük yaşlı nüfusa sahiptirler.

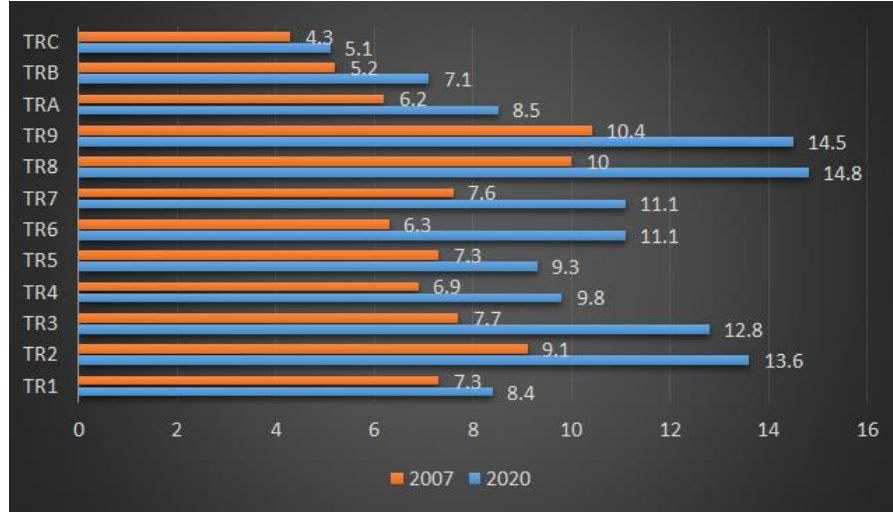

Şekil 25: Düzyer 1 Bölgelerinde 2007-2020 döneminde yaşlı nüfusun yüzdelerik değişimi (%).

Güneydoğu Anadolu 2007 yılında da en düşük 65 yaş üstü nüfus grubuna sahip olan bölgedir. Söz konusu tarih itibariyle yaşlı nüfusun en düşük olduğu diğer bölgeler Ortadoğu (5,2), Kuzeydoğu (6,2), Akdeniz (6,3), Doğu Marmara'dır (6,9). İstanbul'un araştırmasını yaptığımız bu dönemde yaşlı nüfus payında her ne kadar bir artış olduğu görülse de; diğer bölgelerle kıyaslandığında onların gerisinde kaldığı tespit edilmiştir. Bölge 2007 yılında sıralamada altıncı (7,3) durumdayken ve hatta Batı Anadolu (7,3) ile aynı sırada yer alırken; bunu koruyamadığını ve 2020 yılında son üçün içerisinde yer aldığı görülmektedir. Kısacası İstanbul ülkenin en fazla nüfus miktarını barındırmakla birlikte yaşlı nüfus oranının çok yüksek olmadığı bir bölge konumuna gelmiştir. Bu da göç ve yaşlı nüfus göçünü akla getirebilir. Nitekim 2018 yılında Koç ve Saraç'ın yapmış oldukları "Türkiye'de Yaşlı Göçünün Büyüklüğünün ve Yönünün Değişimi" adlı çalışmaları da bunu destekler niteliktedir. Araştırma 2009-2016 yılları arasında kapsamakta ve İstanbul'un verilen net yaşlı göç yüzdesi hesaplamasında en yüksek (net göç hızı 5,9) iller arasında yer aldığı görülmektedir (Koç ve Saraç, 2018, 35).

Ayrıca yapılan başka bir çalışmada İstanbul Bölgesinde 2015-2019 tarihleri arasında net göç hızının negatifle indiği yani bu tarihlerde Bölgeye gelen göç miktarının giden göç miktarından daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Ünal, 2019, 741).

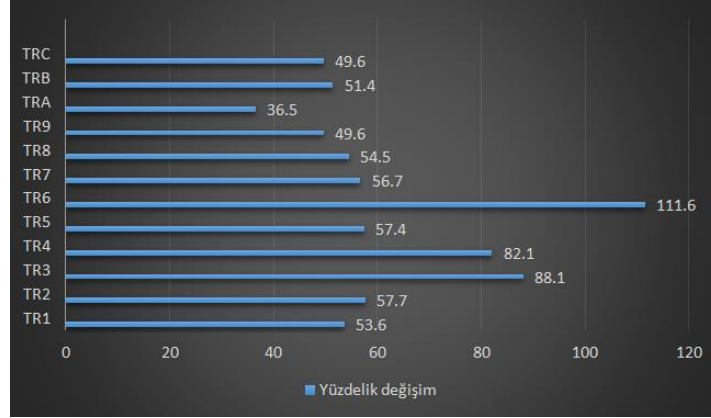
Şekil 26: Düzey 1 Bölgelerinde 65 yaş üstü nüfusun oranı (%).

Oransal dağılımda yaşının cinsine ve yaş gruplarına bakıldığında, 65-74 yaş grubunun hem erkek hem de kadın nüfusta sürekli bir artma eğilimi içerisinde olduğu görülmektedir. Sadece Batı Anadolu kadın grubunda ve Batı Karadeniz hem erkek hem de kadın grubunda oransal bir gerileme tespit edilmiştir. Batı Anadolu'da 2007 yılında %64,9 olan kadın payının 2020 yılında %62'ye gerilediği görülmektedir (Şekil 10). Batı Karadeniz'de erkek nüfusun payı %66,6'dan 63,1'e, kadın nüfusun payı ise 60,9'dan 60,1'e inmiştir (Şekil 16). 75-84 yaş aralığındaki nüfusun payları bütün bölgelerde oransal olarak azalırken; 85 yaş üzerinde yer alan ve ileri yaşlılık olarak adlandırılan nüfus grubunun paylarının oransal olarak arttığı tespit edilmiştir. Sadece Ortadoğu Anadolu bölgesinde 2007 yılında %11,4 olan 85 üstü nüfusun payı 10,2'ye düşmüştür. Bölgeler arasında 85 yaş üzeri nüfus en fazla %13,1 ile Doğu Karadeniz, 10,9 ile Güneydoğu Anadolu kadın ve 10,4 ile Batı Karadeniz erkek nüfusundadır.

TR1	TR2	TR3	TR4	TR5	TR6	TR7	TR8	TR9	TRA	TRB	TRC
53,6	57,7	88,1	82,1	57,4	111,6	56,7	54,1	49,6	36,5	51,4	49,6

Tablo 14: Düzey 1 Bölgelerinde 2007-2020 Döneminde Yaşlı Nüfusun Yüzdeleri Değişimi(%) (Kaynak: TÜİK verileri).

Türkiye'de 2007-2020 yılları kapsayan verilerin değerlendirilmesinde bütün düzey bölgelerinde yaşlı nüfusun payının arttığı görülmektedir. Nüfusun yaşlanması sürecine bağlı olarak artan 65 üzeri nüfusun bölgeler arasındaki artışları farklılık göstermektedir. Bu farklılığı ortaya koymak amacıyla 2007 yılından 2020 yılına gelindiğinde Bölgelerdeki yaşlı nüfusun yüzdeleri değişiminin nasıl bir görünüm sergilediğinin tespiti de önemlidir. Türkiye'de bu dönem zarfında yaşlı nüfusun yüzdeleri değişimi en yüksek olduğu yani yaşlı nüfusun en hızlı arttığı bölgenin Akdeniz (111,6) olduğu tespit edilmiştir. Ege (88,1) ve Doğu Marmara (82,1) Bölgeleri Akdeniz'in hemen arkasından gelmektedir (Şekil 26 ve Tablo 14). Kuzeydoğu Anadolu yaşlı nüfusun en az yüzdeleri değişime uğradığı yani en az artışın olduğu bölgedir. Diğer bölgelerde ise 65 yaş üzerindeki yüzdeleri değişimlerin 50-60 arasında değiştiği saptanmıştır (Şekil 27).

Şekil 27: Düzey 1 Bölgelerinde 2007-2020 döneminde yaşlı nüfusun yüzdelerik değişimi(%)

Not: Yüzdelerik değişim dönem sonu (2020) nüfustan dönem başı nüfusun (2007) çıkarılması ve elde edilen sonucun dönem başı nüfusa bölünmesi ve yüzle çarpılmasıyla elde edilir.

Türkiye nüfusu giderek yaşlanmakta ve her yıl 65 yaş üstü nüfus miktarı giderek yükselmektedir. Yaşlı nüfusun bölgesel dağılımı kendi nüfuslarıyla kıyaslandığında dengeli değildir. Kadın erkek dağılımında kadınların lehine bir tablo vardır, ancak yıllar itibariyle erkek nüfus paylarında da bir artış söz konusudur. 85 yaş üstü erkek nüfusun toplam nüfusa payındaki artışlar dikkat çekicidir. 65 yaş üstü nüfus yüzdelerik değişimleri bölgeler arasında dengeli değildir.

KAYNAKÇA

- Ak, M, Közleme, O. (2017). Yaşlı Yoksulluğu. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, ss. 197-208. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/aeusbed/issue/33268/322804>
- Bilir, N. (2018). Yaşlılık Tanımı, Yaşlılık Kavramı, Epidemiyolojik Özellikler. A. Ertürk, A. Bahadır, & F. Koşar içinde, *Yaşlılık ve Solunum Hastalıkları* ss. 13-32. TÜSAD Eğitim Kitapları Serisi.
- Çuhadar, G. S. & Lordoğlu, K. (2016). Demografik Dönüşüm Sürecinde Türkiye’de Yaşlanma ve Sorunlar. İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Sayı 54, ss. 63-80.
- Günaydın, D. (2018). Türkiye’nin Demografik Dönüşümü Çerçevesinde İşgücünün Yaşlanma Sorunu. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, Cilt 11, Sayı 1, ss. 1-13. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/yasad/issue/36626/304073>
- Karacan, E. (2017). Sosyal Politika Kapsamında Türkiye’de Yaşlı Nüfus: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Cilt 10, Sayı 49, ss. 637-644.
- Karadeniz, O. & Öztepe, N. D. (2013). Türkiye’de Yaşlı Yoksulluğu. Çalışma ve Toplum Dergisi. Sayı 3, ss. 77-102.
- Koç, İ. & Saraç, M. (2018). Türkiye’de Yaşlı Göçünün Büyüklüğünün ve Yönünün Değişimi. Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi, Sayı 2, ss. 19- 37.
- Tekin, Ç. S. & Kara, F. (2018). Dünyada ve Türkiye’de Yaşlılık. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi. Cilt 3, Sayı 1, ss. 219-229.
- Uyanık, Y. & Başyigit, R. (2018). Demografik Yapı İçinde Yaşlı Nüfusun Görünümü ve Aktif Yaşlanma Yaklaşımı Perspektifinde Politika Örnekleri. İş ve Hayat, Cilt 4, Sayı 8, ss. 273-310. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/isvehayat/issue/48947/679035>
- Ünal, Ç. (2019). Türkiye’nin I. Düzey Bölgelerinde Göç İstatistiklerinin Değişim Analizi (2007-2017). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 21, Sayı 2, ss. 737-758.